

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

20/06/2024

Μαρία Ζωγραφάκη

Δρ. Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης

Σύμβουλος Εκπαίδευσης Φιλολόγων Καβάλας

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΚΑΤΑΝΟΩ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ; ΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

- Διδάσκω στη Σμίνθη.
- Τι ξέρω για την περιοχή; Περιγραφή του πλαισίου.
- Τι γνωρίζω για το σχολείο; Για τα παιδιά; Για τις γλώσσες; Για την κουλτούρα;
- Ξέρω για τη σχολική διαρροή, γένους θηλυκού; Δηλαδή ότι μετά το 2000 άρχισαν κάποια χωριά της περιοχής να στέλνουν κορίτσια στο Γυμνάσιο; (Κλειδί)
- Ποιες είναι οι προκλήσεις; Επηρεάζουν όλα αυτά τη σημερινή κατάσταση;

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

- Προσπαθούμε να **κατανοήσουμε τις συνθήκες ζωής των παιδιών, τις ανάγκες τους** και να τους **τονώσουμε τις ικανότητες** που ήδη κατέχουν.
- Ακόμα περισσότερο, **αν πρόκειται για μειονοτικούς πληθυσμούς προσπαθούμε να τους «δώσουμε χώρο»**, να νιώσουν άνετα να μιλήσουν για τις παραδόσεις τους, τη γλώσσα τους, τον πολιτισμό τους.
- Επιλέγουμε **θέματα που δεν αποκλείουν κάποιους από τους μαθητές και τις μαθήτριές μας.**
- **Η Θράκη, ένα μεγάλο παζλ πολιτισμών, γλωσσών, θρησκειών.** Αυτό είναι πολύ σημαντικό να **συνυπολογίζεται στο σχεδιασμό των μαθημάτων** μας και των δράσεων του σχολείου μας.

**ΓΙΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ, ΔΟΥΛΕΥΟΥΜΕ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΥ
ΥΠΟΔΕΧΕΤΑΙ ΠΑΙΔΙΑ ΑΠΟ ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ.
ΤΙ ΞΕΡΟΥΜΕ ΟΜΩΣ ΓΙΑ ΑΥΤΑ;**

- Το μειονοτικό δημοτικό σχολείο αποτελεί μια **μορφή δίγλωσσου σχολείου**.
- Τα μαθήματα που διδάσκονται στα **ελληνικά** είναι η **ιστορία**, η **μελέτη περιβάλλοντος**, η **γεωγραφία**, η **κοινωνική και πολιτική αγωγή** και η **γλώσσα**, ενώ τα μαθήματα που διδάσκονται στα **τουρκικά**, εκτός από τη **γλώσσα**, είναι τα **θρησκευτικά**, τα **μαθηματικά**, η **φυσική** και η **χημεία**, η **γυμναστική**, η **ωδική** και τα **τεχνικά**.

ΑΝΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

- Το **μειονοτικό δημοτικό σχολείο** κρίνεται από τους πολλούς ως **αναποτελεσματικό**, όσον αφορά τόσο **στην εκμάθηση των δύο γλωσσών, ελληνικών και τουρκικών**, όσο και στη **μετάδοση βασικών σχολικών γνώσεων**, προαπαιτούμενων για την ομαλή σχολική πορεία των μαθητών και μαθητριών.
- Εκτός από το **ιδιότυπο καθεστώς με διατάξεις** που διέπουν τη **δημόσια αλλά και την ιδιωτική εκπαίδευση**, ένα από τα βασικά προβλήματα ήταν η γενικευμένη πεποίθηση ότι επρόκειτο **κυρίως για «εθνικό θέμα» και λιγότερο για εκπαιδευτικό ζήτημα**.

ΦΤΑΝΕΙ ΛΟΙΠΟΝ ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΟΠΟΥ ΔΙΔΑΣΚΕΤΑΙ

- Νέα Ελληνικά και Αρχαία Ελληνικά
- Τουρκικά (αν φοιτά στο μειονοτικό γυμνάσιο ή στο ιεροσπουδαστήριο),
- Αραβικά (για τη διδασκαλία του Κορανίου στα θρησκευτικά)
- Αγγλικά
- Δεύτερη ξένη γλώσσα, Γαλλικά ή Γερμανικά

Αν το παιδί είναι πομακόφωνο ή ομιλητής/τρια της Ρομανί η κατάσταση γίνεται ακόμα πιο περίπλοκη.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΡΟΗ, ΓΕΝΟΥΣ ΘΗΛΥΚΟΥ

- Όπως δείχνει, επίσης, η έρευνα της Ασκούνη (2006): «Η μαθητική διαρροή για το μειονοτικό πληθυσμό είναι κυρίως γένους θηλυκού.(...) Για τα κορίτσια της μειονότητας το γυμνάσιο ήταν επί της ουσίας απαγορευμένος τόπος μέχρι τελευταία. Από τις μαθήτριες που τελείωσαν το δημοτικό το **1996-97, μόνο μία στις πέντε (22%) κατάφερε να ολοκληρώσει το γυμνάσιο**».
- Παράλληλα, ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί και η **μεγάλη ταχύτητα των αλλαγών που συμβαίνουν**. Τις αλλαγές αυτές υποδεικνύουν και οι αριθμοί: ενώ το 1997-98 από τα κορίτσια που τελείωσαν το δημοτικό ένα ποσοστό 70% δε συνέχισε στο γυμνάσιο, μέσα σε πέντε χρόνια, δηλαδή **το σχολικό έτος 2001-2002, το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 39%**.
- **Εμπειρία μου από τα πομακοχώρια την περίοδο 2000-2004.**

ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΑΥΤΕΣ ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΝΑ ΕΠΙΤΑΧΥΝΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΕΞΑΙΤΙΑΣ ΤΩΝ:

- Στις **2.10.1995** ψηφίστηκε ο **νόμος** 2341 που συμπληρώθηκε από την **υπουργική απόφαση** Φ.152.11/B3/790 της **28.2.1996** και όριζε ένα ποσοστό θέσεων 0,5% επί του αριθμού των εισακτέων σε κάθε τριτοβάθμια σχολή, για τους υποψήφιους που προέρχονταν από τη μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης. Το **μέτρο του ειδικού ποσοστού ή της ποσόστωσης**, όπως λέγεται συνήθως, ανήκει στα μέτρα της «θετικής διάκρισης».
- Ξεκίνησε το **Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων (ΠΕΜ)** το 1997, το οποίο συνέχισε με διακοπές μέχρι το 2019.

Η ΠΟΣΟΣΤΩΣΗ, ΜΕΤΡΟ ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΗΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑΣ

- Το συγκεκριμένο μέτρο θεωρήθηκε από τους ερευνητές ως πολύ σημαντικό για την εκπαίδευση της μειονότητας στη Θράκη . Φαίνεται να λειτουργήσει ως **διέξοδος για διάφορες κατηγορίες γυναικών (Ζωγραφάκη, 2011):**
- Εκείνες που επικαλούνται **έντονους δεσμούς με το σπίτι**. Συνήθως κατάγονται από αγροτικές περιοχές και οι δεσμοί που επικαλούνται αποτελούν ουσιαστικά ανασταλτικούς παράγοντες για την απομάκρυνσή τους από το σπίτι και τη χάραξη μιας διαφορετικής κοινωνικής πορείας.
- Γυναίκες που αναφέρονται στην **έλλειψη οικονομικού κεφαλαίου** της οικογένειας. Επίσης, **γυναίκες που έχουν ήδη συνάψει γάμο**.
- Μια άλλη κατηγορία γυναικών που φαίνεται να ευνοούνται από την ποσόστωση είναι κάποιες συνομιλήτριές μας, **των οποίων η μητρική γλώσσα δεν είναι η τουρκική, κυρίως πομακικής καταγωγής**.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΠΑΙΔΩΝ

The screenshot shows a web browser window with the URL <https://museduc.gr/el/το-προγραμμα>. The page features a navigation menu with options like HOME, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ, and LINKS. The main content area is titled "ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΗΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΗΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΘΡΑΚΗ" and includes the motto "πρόθεση **οχι** αφαίρεση, πολλαπλασιασμός **οχι** διαιρέση". Below this, there is a section titled "ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ" which provides details about the program's funding, objectives, and management. A sidebar on the left contains a graphic with the text "κλειδιά & αντικλειδιά enter" and a list of menu items: ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ, ΣΤΟΧΟΙ, and ΔΡΑΣΕΙΣ. The Windows taskbar at the bottom shows the date as 6/6/2021 and the time as 12:28 μμ.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ - Διαπολιτισμική ε: X

← → ↻ 🏠 <https://museduc.gr/el/το-προγραμμα> 🔍 ☆ 📄 📁 📄 📄 📄

Getting Started Post Attendee - Zoom Αρχική σελίδα (440) Δεξαμενή Αγάπη... Maria Σύνδεση Other Bookmarks

HOME ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ LINKS Αναζήτηση 🔍 🇬🇷 🇬🇧 🇹🇷

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟ ΠΕΔΙΟ - ΕΡΕΥΝΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΥΛΙΚΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΕΣΠΕΜ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΗΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΗΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΘΡΑΚΗ

πρόθεση **οχι** αφαίρεση, πολλαπλασιασμός **οχι** διαιρέση

κλειδιά & αντικλειδιά enter

Δεκέμβριος 2018: 1.670 επισκέπτες

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ

ΣΤΟΧΟΙ

ΔΡΑΣΕΙΣ

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το Πρόγραμμα χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και Εθνικούς Πόρους. Την ευθύνη επί της πολιτικής και του περιεχομένου του έργου έχει το **Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων**

Φορέας Χρηματοδότησης: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση» (ΕΠΕΔΒΜ)

Φορέας Διαχείρισης: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών - Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας

Συνεργαζόμενος φορέας: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Επιστημονική υπεύθυνη Έργου
Θάλεια Δραγώνα, Κοσμήτορας Σχολής Επιστημών της Αγωγής και Καθηγήτρια Κοινωνικής Ψυχολογίας ΕΚΠΑ

Πληκτρολογήστε εδώ για αναζήτηση

12:28 μμ 6/6/2021

ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ ΛΟΙΠΟΝ ΟΤΑΝ ΕΧΟΥΜΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΣ ΑΦΕΤΗΡΙΕΣ; ΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ

- Η **εργασία σε ομάδες είναι πολύτιμη για όλες τις τάξεις**, αλλά ακόμα περισσότερο όταν έχουμε πληθυσμό μειονοτικό, προσφυγικό ή παιδιά με αναπηρίες.
- Είναι πολύ σημαντικός/**καθοριστικός ο τρόπος που χωρίζουμε τις ομάδες.**
- Οι ομάδες πρέπει να είναι ευέλικτες και με **σταθερό στόχο την ένταξη των παιδιών των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων** στην ευρύτερη ομάδα των συνομηλίκων.
- Οι δράσεις που επιλέγουμε πρέπει επίσης να είναι στοχευμένες και να επιχειρούν να αξιοποιήσουν τις ικανότητες όλων των παιδιών, **να βγάλουν τα «αόρατα» παιδιά από την αφάνεια και να αναδείξουν τα ταλέντα τους.**

ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΩΣΤΟΣΟ ΝΑ ΠΡΟΣΕΞΟΥΜΕ ΣΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ

- Είναι καλό να υπάρχει **εναλλαγή στους ρόλους μέσα στην ομάδα**, να μην παγιώνονται, πχ κάποιος/ να είναι μονίμως γραμματέας ή εκπρόσωπος κλπ. Είναι καλό να υπάρχει κυκλική εναλλαγή.
- Λειτουργούν πολύ αποτελεσματικά **οι διαδικασίες αλληλοδιδασκαλίας μεταξύ των παιδιών.**
- **Ο εκπαιδευτικός κινείται από ομάδα σε ομάδα** και –τουλάχιστον στην αρχή– διευκολύνει το έργο τους, ώστε να μπορούν όλοι/ες να παίρνουν το λόγο και φυσικά να εργάζονται από κοινού. Έτσι θα αποφύγουμε φαινόμενα ομάδων όπου εργάζονται κάποιιοι και οι υπόλοιποι αδιαφορούν. **Η εποπτεία του εκπαιδευτικού είναι λογικό να μειώνεται με τον καιρό, καθώς οι ομάδες βρίσκουν τον βηματισμό τους.**
- Το μεγάλο στοίχημα είναι να αλλάξουμε την δασκαλοκεντρική οπτική μας, την αντίληψη για τον ρόλο μας και να **γίνουμε εμπυχωτές των ομάδων!**

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Όταν υπάρχουν παιδιά από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, με ιδιαίτερες δυσκολίες:

- Προσπαθούμε πάντα να επιβεβαιώνουμε το **σεβασμό** απέναντί τους. Ακόμα κι αν δεν κατέχουν τη γλώσσα καθόλου ή την κατέχουν με αδυναμίες, τα παιδιά δαισθάνονται πάντα τη στάση μας, το σεβασμό μας, την υποστήριξή μας...
- Κάνουμε **μεγάλη προσπάθεια να τονώσουμε την αυτοπεποίθησή** τους. Επιβραβεύουμε όσα καταφέρνουν και προσπαθούμε πολύ διακριτικά να διορθώνουμε τα λάθη!
- Δημιουργούμε συνθήκες όπου τους/τις παρακινούμε να εκφραστούν. **Τους/τις ακούμε με πραγματικό ενδιαφέρον**, δίνουμε **μεγάλη σημασία σε όσα λένε και λειτουργούμε με ενσυναίσθηση**.
- Προσπαθούμε να **ενισχύσουμε περισσότερο τους πιο ευάλωτους**. Αν κάποιος κυριαρχεί στην ομάδα/τάξη προσπαθούμε ευγενικά να μοιράζουμε το λόγο και να προκαλούμε τη συμμετοχή όλων. Είναι πολύ σημαντικό να επιλέγονται ανάλογες **δράσεις, όπου συμμετέχουν όλες και όλοι και δεν αναπαράγονται απλώς τα στερεότυπα**.

ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Βασικά χαρακτηριστικά ενός αποτελεσματικού μαθησιακού περιβάλλοντος (Hattie, 2012 και Tomlinson & Moon, 2013):

- ✓ Εμπιστοσύνη μεταξύ των μελών της τάξης και πίστη ότι ο καθένας μπορεί να μάθει
- ✓ Σεβασμός στις ανάγκες των μαθητών/μαθητριών
- ✓ Επένδυση στην προσπάθεια να μάθουν οι μαθητές/μαθήτριες και να αναδειχθούν οι δυνατότητές τους
- ✓ Παροχή ευκαιριών στους/στις μαθητές/μαθήτριες να κάνουν αξιόλογες προσπάθειες με διαφορετικούς τρόπους
- ✓ Επιμονή στους στόχους και στην προσπάθεια για ανέλιξη
- ✓ Αναστοχαστική στάση για να αξιοποιηθούν οι παρατηρήσεις

ΤΑΞΗ = ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΣΗΣ

ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ ΤΙ ΑΛΛΟ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΜΕ ΒΟΗΘΗΣΕΙ ΓΙΑ ΜΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΤΑΞΗ;

- Εσωτερικοί σχολικοί διαγωνισμοί μεταξύ τμημάτων. Παράδειγμα οπτικοποίησης ποιημάτων Ελύτη, μεταξύ τμημάτων της Α' Γυμνασίου.
- Διαθεματικές δράσεις. Παράδειγμα βυζαντινής ιστορίας-καλλιτεχνικών.
- Πρότζεκτ τοπικής ιστορίας, κινητοποίηση παιδιών για συνεντεύξεις στο οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον. Δημιουργία podcasts με συγκεκριμένο θέμα, πχ προβολή του τόπου τους.
- Βιωματικές/θεατρικές τεχνικές.
- Διαδικασίες συζητήσεων και ενεργοποίησης του μαθητικού συμβουλίου- άσκηση λήψης δημοκρατικών αποφάσεων.
- Διοργάνωση εκδηλώσεων που αφορούν/κινητοποιούν τα παιδιά. Γιορτές, μπαζάρ, θεατρικές παραστάσεις, προγράμματα/όμιλοι.

ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΑ «ΚΛΕΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΛΕΙΔΙΑ»

- <https://keys.museduc-mm.gr/wardrobe.html>
- Τα κλειδιά και αντικλειδιά είναι 34 μικρά βιβλία σε τρεις θεματικές ενότητες:
Διδακτική Μεθοδολογία, Κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο της εκπαίδευσης και Ταυτότητες και Ετερότητες.
- Πρόκειται για **εργαλεία ανάγνωσης της σχολικής πραγματικότητας.**
- Σημαντική παραδοχή είναι πως το **κάθε εκπαιδευτικό πλαίσιο έχει τις δικές του παραμέτρους** που πρέπει να τις **εντοπίσουμε** για να μπορέσουμε να **αναζητήσουμε** στη συνέχεια **κατάλληλες λύσεις.**

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ

- ✓ Η **διαφοροποιημένη διδασκαλία/παιδαγωγική δεν είναι απλώς τεχνικές**. Πολύ χρήσιμες πολλές από αυτές (σταθμοί μάθησης, τρίλιζα, ξέρω/θέλω να μάθω/έμαθα(ΞΘΕ), βλέπω/νομίζω/ αναρωτιέμαι (BNA)/cubing, κά), αλλά δεν αρκούν. Γιατί;
- ✓ Γιατί **δεν μπορούμε να είμαστε αποτελεσματικοί/ές με τη διαφοροποιημένη διδασκαλία**, αν δεν έχουμε καταφέρει να γνωρίσουμε ουσιαστικά τους μαθητές και τις μαθήτριάς μας.
- ✓ Πρόκειται για μια παιδαγωγική που επιχειρεί να κατανοήσει το κοινωνικό πλαίσιο, την πολύπλοκη πραγματικότητα των μελών μιας τάξης και **«είναι έτοιμη να μετατοπίσει τη ματιά της!»** Για μια παιδαγωγική που είναι έτοιμη να μετακινηθεί από τον εαυτό προς τον «άλλο» και να αναστοχαστεί πάνω στις έννοιες των ταυτοτήτων, των ταυτίσεων κλπ.

ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

Τι μπορώ να αλλάξω (ή τι άλλαξα) στη διδασκαλία μου/στο μάθημά μου για να επιτύχω μεγαλύτερη/ενεργητικότερη συμμετοχή των παιδιών;

Σας εύχομαι ολόψυχα:

*Καλό καλοκαίρι και
Καλή επιτυχία στο έργο σας.*

Πολλούς χαιρετισμούς στην αγαπημένη Σμίνθη...